

שינוי מדרג האחריות באתרי בניה – הרפורמה שתטיל לראשונה אחריות ישירה על מזמיני עבודה עולה שלב

עדכוני לקוחות

הרפורמה בתקנות הבניה שיזם משרד העבודה הגיעה בשבוע שעבר (3.4.2024) לשולחנה של ועדת העבודה והרווחה של הכנסת כצעד נוסף בקידום הליך החקיקה, כחלק ממהלך שינוי ועדכון שרשרת האחריות באתרי הבניה, ומתוך מטרה להגביר את המאבק בתאונות עבודה.

מדובר ברפורמה משמעותית, המשנה את מדרג בעלי התפקידים באתרי הבניה, כך שתוטל לראשונה אחריות ישירה בדין לבטיחות באתרים על שורת בעלי תפקידים נוספים באתרי הבניה, כדוגמת **מזמין העבודה ו-"מנהל האתר"** (מנהל פרויקט), וכן מינויו של **"בקר בטיחות"** מטעם המזמין. זאת, למען שמירה על בטיחותם של העובדים באתרים.

טיוטת התקנות שנידונו בועדה מבקשות להרחיב את אחריותם של בעלי תפקידים קיימים, ומגדירות את תפקידו של מנהל העבודה כמי שמהותו היא לפקח מטעם מבצע הבניה על עמידה בהוראות הבטיחות, תוך איסור על מבצע הבניה להעסיקו בתפקידים שלא תואמים את תפקידו הנ"ל, כך שלפי הנוסח המוצע, תפקידו של מנהל העבודה יוגבל לתחום הבטיחות בעבודה (להבדיל מעיסוק בעבודת ביצוע, כמקובל כיום).

בנוסף מציע התיקון **לטייב תהליכי עבודה שונים בתחום הבטיחות**, כדוגמת: הכנת תכניות בטיחות ובקרה; דרישה לקיומה של תכנית התקנה המאושרת על ידי מהנדס רשום לשם ביצוע עבודות מסוימות; חובות שונות הקשורות לביצוע עבודה בגובה; חובת התקנת מעלית בניה באתר באמצעות חברת מעליות אשר תספק שירות ותחזוקה למעלית ותבטיח את תקינותה **ועוד שורה של התאמות בתחומי הבטיחות ותהליכי העבודה השונים**.

במקביל לקידומן של תקנות אלו, משרד העבודה מתעתד לבחון ביצוע שינויים גם במסגרת התוספת השנייה לחוק להגברת האכיפה של דיני העבודה, התשע"ב-2011, לפיה מוטלים עיצומים כספיים והתראות מנהליות, וזאת כפועל יוצא של השינויים המוצעים מבחינת מדרג האחריות ובעלי התפקידים השונים לגביהם נכללת התייחסות במסגרת התיקון המוצע ועל מנת שניתן יהיה להפעיל אמצעי אכיפה כנגדם.

טיוטת תקנות אלו נלווית **למגמה הבאה לידי ביטוי מצד רשויות האכיפה ובתי המשפט** המבקשת להרחיב את כובד אחריותו של מזמין העבודה לבטיחות באתרים, ואף לחייבו (ונושאי משרה מטעמו) באחריות פלילית גם לתאונות עבודה של מי שאינם עובדיו. [\[1\]](#)

המאבק בתאונות העבודה והרצון לטייב את השמירה על הבטיחות באתרים כאמור באה לידי ביטוי גם **בהוראת ביצוע בדבר שימועי בטיחות אשר פורסמה על ידי רשם הקבלנים ביום 19.3.2024**, הקובעת את סדרי עבודת רשם הקבלנים בקשר עם סמכויותיו לאכיפת כללי הבטיחות בעבודות בניה.

בין היתר, על פי הנוהל החדש, קבלנים שיוזמנו לשימוע יידרשו להתייצב יחד עם הצוות המקצועי שלהם בתחום הבטיחות, לרבות יועצים חיצוניים, ויידרשו למסור מידע אודות אנשי המקצוע המועסקים אצלם בתחום הבטיחות; פרטים על המערך הפנימי הקיים לאכיפת כללי הבטיחות בעבודה ואופן ניהולו; פרטים לגבי שימוש בטכנולוגיות חדשניות לשיפור רמת הבטיחות באתרים; מידע על כינוס ועדות בטיחות בחברה ועוד.

במידה ונמצא כי הקבלן הפר דרך קבע את נהלי הבטיחות בעבודה, רשם הקבלנים יהיה רשאי להורות על סנקציות שונות, בהן ביטול רישום בפנקס הקבלנים ושליטת רשיון או התלייתו; קנסות שונים ורישומן של נזיפות והתראות.

על אף שהרפורמה טרם יצאה לדרך באופן רשמי, ניתן כבר ללמוד ממנה על האופן בו רואה המחוקק את מנגנוני חלוקת האחריות בתחום הבטיחות והאופן שבו יש לפעול באתרי הבניה, וכן את הדגש הרחב ששם המחוקק על דרישות ניהול בטיחות פרואקטיבית, הקפדה על תיעוד, מנגנוני דיווח הולמים על תאונות עבודה, ליקויים וסיכונים בלתי קבילים באתר וטיפול מיידי בהם, דיווחים למשרד העבודה ועוד.

גם בצעדים אלו יש כדי לשוב ולהמחיש כי מגמת ההחמרה בתחום הבטיחות בעבודה והרחבת שרשרת בעלי התפקידים עליהם מוטלת אחריות זו רק הולכת וגדלה. באופן טבעי, יש בכך כדי להגדיל את חשיפת התאגידים ונושאי המשרה בהם בתחום הבטיחות בעבודה, ומשום כך **נדרשת היערכות מקדימה והתאמת מערך הבטיחות בתאגידים למגמה המשתנה**. זאת, כאמור, כדי להביא לצמצום החשיפה הפלילית והמנהלית של תאגידים ונושאי משרה בתחום הבטיחות בעבודה.

המלצתנו היא לפעול כבר כעת ולנקוט באמצעים פנים-ארגוניים שיוכלו להסדיר, לטייב ולרענן את מערך הבטיחות בתאגידים ולהתאימם בצורה מושכלת למגמות שבחקיקה ולהיערך לקראת הבאות.

אנו עומדות לרשותכם לצורך בחינת ומיפוי מערך הבטיחות הקיים בחברה וביצוע סקרי הנהלה ומיפוי פערים, וכן נקיטה באמצעי בטיחות מתאימים לתאגיד ונושאי המשרה בו, לרבות הכנת תכנית אכיפה פנימית וליווי החברה בהטמעתה באופן אפקטיבי ומתמיד על מנת להבטיח את יישומה; גיבוש נהלים מתאימים; ועוד.

[1] ראו למשל בעניין ת"פ 28260-02-21 **מדינת ישראל נ' חברת רמי שבירו ואח'** (נבו 11.7.2023).

אנשי קשר

לירון קרס
שותפה

הילה שמעון
שותפה